

Dr. Péterfalvi Attila úrnak

elnök

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

A Transparency International Magyarország Alapítvány, a K-Monitor, az Átlátszó.hu és az Energiaklub megdöbbenéssel észlelte, hogy az információszabadságról szóló törvény módosítására irányuló, a kormány által benyújtott [törvényjavaslat](#) több rendelkezése újfent súlyosan korlátozná a közérdekű adatok megismerhetőségét.

Ilyennek tekintjük a tervezet 23. §-át, amely megengedné az adatkezelőknek, hogy a szerzői jogi védelem alá eső közérdekű adatok – például tanulmányok – „megtekintésének a lehetővé tételével”, vagyis tényleges hozzáférés biztosítása nélkül teljesítsék az adatkéréseket. A törvényjavaslat jelentősen szélesíti az adatkezelők arra vonatkozó lehetőségét is, hogy visszatartsák a szerintük közhatalmi döntések meghozatalára irányuló, úgynevezett döntés-előkészítő adatokat. A javaslat 17.§-ának (4) bekezdése ugyanis megengedi a „jövőbeli döntés megalapozását” szolgáló adatok kiadásának a megtagadását, amit azért tekintünk jelentős visszalépésnek, mert az adatkezelő közhatalmi szervek bármikor hivatkozhatnak arra, hogy valamely adat visszatartása a jövőben meghozandó döntéshez szükséges. Az információszabadság törvény módosításának alapvető feladata lett volna az, hogy az Alkotmánybíróság a 4/2015. (II. 13.) számú határozatának megfelelően megteremtse az állami titkosítás, vagyis a közérdekű adatok minősítése elleni hatékony jogorvoslatot. A polgárok azonban továbbra sem kérhetik közvetlenül a bíróságtól a titkosított adatok felülvizsgálatát.

A leginkább aggasztó korlátozást azonban a törvényjavaslat 5. §-ának (8) és (9) bekezdései valósítják meg. Ezek a rendelkezések lehetővé tennék, hogy a közérdekű adatokat kezelő szervek az adatot igénylőkkel fizetessék meg az „adatigénylés teljesítésével összefüggő munkaerő-ráfordítás költségét”. Erre akkor nyitnának lehetőséget, ha az adatigénylés teljesítése a közérdekű adatot kezelő szerv „alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár”.

A polgárok nincsenek, nem is lehetnek tisztában a közérdekű adatokat kezelő szervek dolgozóinak a fizetésével, így e szervek munkaerő-ráfordítási költségeit sem ismerhetik. A törvényjavaslat adós marad e fogalmak meghatározásával, ahogyan egyetlen más jogszabályi rendelkezés sem tartalmazza a szükséges definíciókat. A tervezett rendelkezések arra hatalmazzák fel az adatkezelőket, hogy előre nem megismerhető, ennek megfelelően az adatigénylés pillanatában nem is kalkulálható mértékű költségek viselésére kötelezzék az adatigénylő polgárokat. A törvényjavaslat teljes egészében az adatkezelő szervekre bízna a munkaerő-ráfordítás mértékének meghatározását, továbbá annak eldöntésében is szabad kezet adna az adatkezelőknek, hogy mi minősül az adatkezelő szerv munkaerőforrása aránytalan igénybevételének. Emiatt az adatkezelők bármilyen magas összegű költségtérítésre kötelezhetnék az adatigénylőket, akiknek semmilyen eszközük nem lenne annak ellenőrzésére, hogy az adatkérésük teljesítése valóban aránytalan terhet jelent-e az adatkezelőnek és ténylegesen az adatkezelő által megjelölt összegű költséget idézett-e elő. Számos, a dolgozóinak kimagasló fizetést nyújtó állami intézmény és vállalat is megtalálható a közérdekű adatot kezelő szervek között. A törvénymódosítás hatására ezek az adatkezelők, önkényesen eljárva, akár sokmillió forintos költségtérítést is felszámíthatnának a hozzájuk forduló adatkérőknek.

Magyarország Alaptörvénye VI. cikkének (2) bekezdése alapvető jogként határozza meg a közérdekű adatok megismerését és terjesztését. Az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdése értelmében ez az alapvető jog „más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

A közérdekű adatokat kezelő szervek munkaerőforrásának a védelme nem alapvető jog és nem is olyan alkotmányos érték, amire tekintettel a közérdekű adatok megismerhetőségének a korlátozása

megengedhető lenne. A tervezett rendelkezések bizonytalan tartalmú jogfogalmakat iktatnának az információszabadság törvénybe, amelyek emiatt önkényes jogértelmezést tennének lehetővé. Emiatt a közérdekű adatokhoz történő hozzáférés alapvető jogának tervezett korlátozása az arányosság követelményét sem állja ki.

Emlékeztetünk Magyarország Alaptörvényének Nemzeti Hitvallására, amelynek elfogadásával a parlament kinyilvánította, hogy „népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.”

A tervezett rendelkezések arra adnának lehetőséget az adatkezelőknek, hogy határozatlan tartalmú korlátozó rendelkezések önkényes alkalmazásával leküzdhetetlen akadályt gördítsenek a közérdekű adatok megismerésének útjába. Ezáltal a törvényjavaslat, az információszabadság ombudsmani védelmének felszámolását és a [számlaszintű adatigénylés](#) bevezetését követően újabb súlyos csapást mérne a közérdekű adatok hozzáférhetőségére.

Emiatt a tervezett rendelkezések törvényerőre emelésével az állam nem szolgálja polgárait, hanem visszaél a hatalmával. Úgy gondoljuk, a kormány akkor cselekedne helyesen, ha az átláthatóság visszaszorítása helyett, növelné az úgynevezett proaktív információszabadságot, azaz kérés nélkül elektronikusan közzétenné a működéséről tájékoztató adatokat. Számos esetben rámutattunk olyan külföldi példákra, amikor ezt különösebb anyagi terhek nélkül, egyszerűen sikerült megvalósítani. Ez a megoldás nemcsak az állam átláthatóságát javítaná, de jelentősen csökkennének az adatigénylések számát is

Az Alaptörvény 6. cikkének (3) bekezdése értelmében a „közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi”. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 38. § (2) bekezdése értelmében a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) feladata egyebek mellett a „közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése.” E feladatának ellátása érdekében a NAIH, az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) pontja értelmében „javaslatot tehet (...) a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi a feladatkörét érintő jogszabályok tervezetét.”

Minderre figyelemmel arra kérjük Elnök Urat, hogy az Alaptörvényben és az Infotv.-ben biztosított jogosítványaival élve, az ott meghatározott feladatainak a teljesítése érdekében, hívja fel a kormányt a törvényjavaslat súlyosan jogkorlátozó rendelkezéseinek a visszavonására. Egyszersmind kinyilvánítjuk, hogy a törvényjavaslat tartalmi korrekciója érdekében készek vagyunk Elnök Úrral megosztani a közérdekű adatok nyilvánosságával és hozzáférhetőségével összefüggő tapasztalatainkat. Elnök Úr szíves közbenjárását megköszönöm.

Budapest, 2015. június 29.

Tisztelettel:

Bodoky Tamás s.k.
atlatszo.hu Közhasznú Nonprofit Kft.

Csikai Mária s.k.
Energiaklub Szakpolitikai Intézet

Léderer Sándor s.k.
K-Monitor Közhasznú Egyesület

Ligeti Miklós s.k.
Transparency International Magyarország
Alapítvány